આસો સુદ ૯, ગુરુવાર તા. ૧૫-૧૦-૧૯૬૪
શ્રી તારણસ્વામી દ્વારા રચિત શ્રાવકાચાર, ગાથા-૧૧૫, ૧૩૨, ૧૩૩, ૧૩૪, ૧૪૨, ૧૬૮, ૧૬૯, પ્રવચન-૧૯

... શ્રાવકાચારકા વર્ણન ક્યા હૈ? શ્રાવકકો મદ્ય.. મદ્ય શરાબ નહીં હોના ચાહિયે. શરાબ. દારૂકો શરાબ કહતે હૈં ન? શરાબકા પીના. યહાં તો અધ્યાત્મમેં શરાબ ઉતારા હૈ. બનારસીદાસમેં સબ આતા હૈ. દેખો! ૧૧૫ ગાથા.

जिन उक्तं न श्रद्धते, मिथ्या रागादि भावनं।
अनृतं नृत जानाति, ममत्वं मान भूतयं।।११५।।

હૈ ૧૧૫? જિનેન્દ્રકે કહે હુએ ઉપદેશકા શ્રદ્ધાન નહીં કરતા. પહલા શબ્દ યે હૈ. જિનેન્દ્ર '**उक्तं**'. સર્વજ્ઞ વીતરાગ એક સમયમેં જિસકો વીતરાગતા ઔર વિજ્ઞાનઘનતા, તીન કાલ, તીન લોકકા જ્ઞાન જિસકો હુઆ હૈ, ઐસા વીતરાગ હૈ. ઔર ઉસકો કેવલજ્ઞાન-તીન કાલ તીન લોક જાનતે હૈં ઐસા જ્ઞાન ભી હૈ. ઐસા આસ્થાપૂર્વક કહતે હૈં. '**जिन उक्तं**'. પરમેશ્વર વીતરાગદેવને '**उक्तं**' નામ કહા. છહ દ્રવ્ય, પંચાસ્તિકાય, નૌ તત્ત્વ, '**उक्तं न श्रद्धते**'. ઐસે આત્માકો છહ દ્રવ્યકો નહીં માનતે હૈં.

'**मिथ्या रागादि भावनं**'. જૂઠે રાગકી ભાવના દ્વારા. મિથ્યા રાગ-દ્વેષકી ભાવના સદા કિયા કરતે હૈં. વિપરીત પર્યાય, રાગ-દ્વેષ-મોહકી પર્યાયમેં લીન હોતે હૈં. ઔર અપના સ્વભાવ શુદ્ધ ચૈતન્ય, સર્વજ્ઞને જૈસા કહા, ઐસા નહીં માનતે હૈં, વહ મદિરા પીનેવાલા જૈસા કહનેમેં આયા હૈ. કહો, ડાલચંદજી!

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- પાગલપનેમેં પાગલ હુઆ હૈ.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- વીતરાગકી પરીક્ષા કરના, વહ તો સબ કહતે હૈં. ઈસલિયે પહલા શબ્દ લિયા હૈ. '**जिन उक्तं**' શબ્દ લિયા હૈ. અપને ઘરકી બાત નહીં કરતે હૈં. '**जिन उक्तं**' હૈ ન? પંડિતજી! જિન કૌન હૈ, અજૈન કૌન હૈ, અન્ય ક્યા કહતે હૈં, જૈન ક્યા કહતે હૈં, ઉસકા દોકા ટોટલ કરકે, તુલના કરકે હી નિર્ણય કરના ચાહિયે. સમજમેં આયા? સેઠી! યહાં તો સબ .. કહતે હૈં, હમારે ભગવાનને કહતે હૈં વહ સત્ય, હમારે ભગવાનને કહા વહ સત્ય. નહીં કરના ચાહિયે? જિન કૌન હૈ, જિનને કૈસા.. વહ પહલે કહા, જિસકો વીતરાગતા પૂર્ણ હો ગઈ હૈ ઔર જિસકો કેવલજ્ઞાનઘન એક સમયમેં તીન કાલ તીન લોકકો જાનનેકી પર્યાય પ્રગટ હો ગઈ હૈ, ઐસે પરમેશ્વરકો અરિહંત કહનેમેં આયા હૈ. યહાં '**उक्तं**' શબ્દપ્રયોગ કિયા

હૈ ઈસલિયે સિદ્ધ નહીં હૈ. જિસકો સર્વજ્ઞપદ ઔર વીતરાગપદ પ્રાપ્ત હુઆ, ઉન્હોંને કહા હુઆ. ઐસા શબ્દ હૈ ન. '**उक्तं**'. તો સિદ્ધ તો કહ સકતે નહીં. સમજમેં આયા? સિદ્ધકો તો ભાષા હૈ નહીં.

વહ કહા કિ, '**जिन उक्तं**'. અર્થાત્ અરિહંતપદમેં જો વાણી નિકલી હૈ, પૂર્ણાનંદ પ્રાપ્ત ઔર વીતરાગ હોનેપર ભી વાણી આતી હૈ. ઈતના ભી સિદ્ધ કિયા. પૂર્ણ હો ઔર ઉસકે બાદ વાણી હોતી હી નહીં, ઐસી બાત હૈ નહીં. ઔર વાણી, વાણીકે કારણસે નિકલતી હૈ. ઉસકો વ્યવહારસે '**जिन उक्तं**' વીતરાગને કહા હુઆ, ઐસા કહનેમેં આયા હૈ. કહો, સમજમેં આયા? ડાલચંદજી! વીતરાગ તો કહે કિ હમારા પૂર્ણ માર્ગ હૈ, દૂસરા કહતા હૈ કિ હમારેમેં પૂર્ણ હૈ. તો તુલના કરની ચાહિયે કિ નહીં? પરીક્ષા કરની ચાહિયે. '**जिन उक्तं**'. સર્વજ્ઞ પરમાત્મા આત્માકા સ્વભાવ.. આગે અભી કહેંગે, પૂર્ણ સર્વજ્ઞસ્વભાવ હી આત્માકા હૈ. કલ આયા થા. સર્વજ્ઞ આત્માકા ત્રિકાલ સ્વભાવ હૈ. ઉસકા જિસકો ભાન હોકર અનુભવ હોકર કેવલજ્ઞાન પ્રગટ હુઆ ઔર વહ વાણી જો નિકલી ઉસકો '**जिन उक्त**' કહનેમેં આતા હૈ. તો ઉસકા અર્થ-જિનાગમ. વીતરાગને કહી વાણીકો જિનાગમ કહનેમેં આતા હૈ. જિનાગમકે સિવાય સત્ય બાત તીન કાલમેં દૂસરેમેં કહીં નહીં હૈ. પહલે તો જૈનકો હી નહીં માને. સમજમેં આયા? ઉસકી માન્યતા તો બિલકૂલ વિપરીત, અજ્ઞાની પાગલ હૈ. પાગલ હૈ, પાગલ. પાગલ કહતે હૈં ન?

'**मिथ्या रागादि भावनं**'. દેખો! સૂક્ષ્મ બાત કી હૈ. અપના સ્વભાવ સર્વજ્ઞને કહા ઐસા નહીં માનકર, મિથ્યા શ્રદ્ધામેં અલ્પ સદા અલ્પજ્ઞ હૂં, મૈં પરમેશ્વરકા ભક્ત હી રહનેકે લાયક હૂં, પરમેશ્વર કોઈ દૂસરા કર્તા હૈ ઉસકા મૈં સદા દાસ રહુંગા. મોક્ષમેં ભી ભગવાનકા ભક્ત હી બના રહતા હૈ. ઐસી જિસકી ભાવના હૈ, વહ મિથ્યાશ્રદ્ધા ઔર મિથ્યા રાગકી ભાવના કરતા હૈ. સમજમેં આયા? ટાઈમસર આના ચાહિયે.

'**अनृतं नृत जानाति**'. .. સચ માનતે હૈં. દેખો! હૈ ન? '**अनृतं**' નામ જૂઠ કલ્પિતકો '**नृत**' યાની સચ્ચા. જૂઠાકો સચ્ચા માને ઔર સચ્ચેકો જૂઠા માને. તો જૂઠા-સચ્ચા ક્યા હૈ ઉસકી ઉસને પરીક્ષા કરની ચાહિયે. કલ આયા થા ન? '**परिच्छये**'. પરીક્ષા કિયે બિના માને કિ હમારા માર્ગ ઠીક કહતા હૈ, ભગવાન ઠીક કહતે હૈં, ઐસા નહીં. સમાજમેં જન્મ હુઆ ફિર ભી ક્યા કહતે હૈં ઔર ઉસકા સત્ય ક્યા હૈ, ઐસી પરીક્ષા બિના માને તો જૂઠ હૈ, કલ્પિત હૈ, ઉસે સચ્ચા જાન લેતા હૈ. કહો, સમજમેં આયા?

શ્રાવક ઉસકો કહતે હૈં કિ જિસકો, '**जिन उक्त**'-વીતરાગ પરમાત્માને કહી વાણી-આગમ, ઉસ આગમમેં કહે પદાર્થ-છહ દ્રવ્ય, નૌ તત્ત્વ, પંચાસ્તિકાય અનાદિઅનંત પદાર્થ હૈ, ઐસા જો શ્રદ્ધામેં લેતા હૈ ઔર આત્મા જ્ઞાયક સ્વરૂપ અખંડાનંદ પૂર્ણ હૈ, ઐસા શ્રદ્ધામેં લેતા હૈ, ઉસે શ્રાવકકા આચાર કહનેમેં આતા હૈ. યહાં અનાચારકી બાત કી હૈ. શ્રાવક મદ્ય નહીં

પીતા. મદ્ય-દારૂ. દારૂકા અર્થ-અજ્ઞાનીકા કહા હુઆ માને તો દારૂ પીયા હૈ.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- મૂઢ હૈ ઉસને ભી દારૂ પીયા હૈ. જ્ઞાનીકા નહીં માને ઔર અજ્ઞાનીકા ભી નહીં માને તો વહ તો મૂઢ હુઆ. કિસીકા નહીં માનના, (વહ તો) સ્વચ્છન્દ હુઆ. સમજમેં આયા?

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- .. માનતા હૈ.

જૂઠ-'**अनृतं**'કો સચ્ચા જાન લેતા હૈ. મમતા ઔર અભિમાનકા ભૂત ઉસપર ચડા રહતા હૈ. ભૂત લગા હૈ, સરપર ભત (ચડા હૈ). હમ સમજે વહ બરાબર હૈ, હમને સમજા વહ બરાબર હૈ. ભગવાન ક્યા કહતે હૈં, ભગવાનકી વાણી ક્યા કહતી હૈ, ઉસકી સાથ તો મિલાન કરતા નહીં. ઉસકો યહાં મમતાકા, માનકા ભૂત (સર) પર સવાર હો ગયા હૈ, વહ દારૂ પીનેવાલે જૈસા પાગલ હૈ. પરીક્ષા કરની ચાહિયે. શ્રાવક-શ્રાવક ઐસે નહીં હોતા, જૈનમેં આ ગયા તો. સમાજ ભૂષણ નામ દે દિયા હૈ તુમકો.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- સર પર બડી જિમ્મેદારી આયી હૈ. સમજમેં આયા? દેખો!

તારણસ્વામી ૧૧૫વીં ગાથામેં શરાબ પીનેવાલા જૈસે મદ્યમેં પાગલ હો જાતા હૈ, ઐસા જિનોક્ત કહે પ્રમાણસે વિરૂદ્ધ માનતા હૈ, અન્યકા કલ્પિત પદાર્થ અજ્ઞાનીઓંને (કહા હુઆ કિ) એક આત્મા હી હૈ, જડ હી હૈ, અથવા સબ દ્રવ્ય એક હોકર રહતે હૈં, ઐસા કલ્પિત તત્ત્વ હૈ, ઉસકો માને તો પાગલ જૈસા, દારૂ પીનેવાલે જૈસા ઉસકો માનનેવાલા કહતે હૈં. કહો, સમજમેં આયા? ૧૧૫ હુઈ. ૧૧૫ હુઈ ન? ૧૩૨. થોડી ખાસ-ખાસ ગાથા દેખકર લિખ લિયા હૈ. ૧૩૨. ચોરી. ચોરી-ચોરી કિસકો કહતે હૈં? પંડિતજી! ચોરી કિસકો કહતે હૈં?

स्तेय दुष्ट प्रोक्तं च, जिन वचन विलोपितं।
अर्थ अनर्थ उत्पाद्यते, अस्तेय व्रत खंडनं।।१३२।।

દુઃખકારી, અહિતકારી વચનોંકા કહના. '**दुष्ट प्रोक्तं**' હૈ ન? '**दुष्ट प्रोक्तं**'. વાસ્તવિક તત્ત્વસે ઊલટા કથન કરના. ભગવાનકા કથન જો હૈ, પરમાત્માને કહા, ગણધરદેવને આગમમેં રચા, ઉસસે વિરૂદ્ધ કોઈ કહતા હૈ, વહ દુષ્ટ, દુઃખકારી વચનોંકા કહનેવાલા સત્યકી ચોરી હૈ. ચોર હૈ. ત્યાગી હોકર ભી યથાર્થ વીતરાગમાર્ગસે વિરૂદ્ધ કલ્પિત અજ્ઞાનીકા કથન માને ઔર કહે, વહ ચોર હૈ. .. કિતની જવાબદારી હૈ! ઐસે જૈનમાર્ગમેં ક્રોડપતિ હો યા અબજોપતિ હો તો ઉસકે મુનિમકો દસ રૂપયેકા પગાર દે મુનિમપના કરે ઐસા હો સકતા હૈ? દસ રૂપયેકા પગાર દે વહ કિતના કામ કર સકે? ઉસકા મુનિમ બડા હોના ચાહિયે.

ઐસે સર્વજ્ઞ પરમાત્મા જિનાગમકી શ્રદ્ધા-જ્ઞાન કહનેવાલા મહાન જ્ઞાની, શ્રદ્ધાવંત, વાસ્તવિક

વિવેક, ભાન હૈ, સર્વજ્ઞકા માર્ગ હૈ, અજ્ઞાનીકા યહ હૈ, સબકા વિવેક હો, વહ ઉસકા કથન કર સકતા હૈ. દૂસરેમેં વિરોધ આયે બિના રહતા નહીં. કહીં ભી એક ભી વિરોધ ઘૂસ જાયે તો પૂરે શાસનકા લોપ હો જાયે. દેખો! યહ કહતે હૈં.

'**स्तेय दुष्ट प्रोक्तं च, जिन वचन विलोपितं**' દેખો! પ્રત્યેક ગાથામેં રખા હૈ, જિનવચન, જિનવચન. વીતરાગ સર્વજ્ઞ પરમાત્મા ત્રિલોકનાથ જૈન પરમેશ્વર, ઉન્હોંને એક આત્માકો અનંત ગુણકા રાશિ કહા. ઐસે અનંત આત્મા, ઉસસે અનંતગુના પરમાણુ, ઐસી બાત જો કહી, ઉસમેં એક આત્મા અપના પૂર્ણ જ્ઞાયકભાવ અનંત ગુણકી રાશિ, ઉસકી પ્રતીત કિયે બિના, '**जिन वचन विलोपितं**' વીતરાગકા વચન લોપ કરતા હૈ, નાશ કરતા હૈ. '**अर्थ अनर्थ उत्पाद्यते**'. અર્થકા અનર્થ ઉત્પન્ન કરતા હૈ. દેખો! શાસ્ત્રમેં ક્યા કહના હૈ? ભગવાનકો ક્યા કહના હૈ? અર્થકા અનર્થ કરતા હૈ.

યશોવિજયને લિયા હૈ ન? શ્વેતાંબરમેં (હુએ). ઉસને કહા હૈ, 'જાતિ અંધનો દોષ નહીં આકરો,' જાતિ અંધ સમજતે હો? અંધા. જન્મસે અંધા. વહ યહાં કહતે હૈં, દેખો! 'જાતિ અંધનો દોષ નહીં આકરો, જે જાણે નહિ અર્થ'. જન્મઅંધ ક્યા જાને બેચારા, ક્યા શબ્દ હૈ, ક્યા હૈ? 'જાતિ અંધનો દોષ નહીં આકરો' ગુજરાતી હૈ. 'જે જાણે નહિ અર્થ, મિથ્યાદૃષ્ટિ તેથી આકરો, કરે અર્થનો અનર્થ...' હૈ શબ્દ? અર્થ, અનર્થ. હૈ? શબ્દ હૈ કિ નહીં? મિથ્યાદૃષ્ટિ અંધા અજ્ઞાની, વાસ્તવિક વીતરાગમાર્ગકી પહચાન બિના, પરકા કથન ઔર વીતરાગકે કથનકો મિશ્રણ કરતા હૈ, ઉસકો માલૂમ નહીં હૈ કિ મૈં ક્યા જિનવચન લોપતા હૈ, ઉસકો યહાં ચોર કહનેમેં આયા હૈ. વીતરાગકા વહ ચોર હૈ. સર્વજ્ઞ પરમાત્માકે કથનમેં આયા, ઉસસે વિરૂદ્ધ કહનેવાલેકો યહાં ચોર કહનેમેં આયા હૈ. પંડિત હો ઔર ત્યાગી હો ઔર મુનિ હો, લેકિન યદિ વીતરાગમાર્ગસે વિરૂદ્ધ માને તો વહ ચોર હૈ. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- વિપરીત હી કરે. ઈસલિયે યહાં કહતે હૈ.

'**जिन वचन विलोपितं। अर्थ अनर्थ उत्पाद्यते**' અર્થકા અનર્થ ઉત્પન્ન કરતા હૈ. ક્યા ભાવ હૈ શાસ્ત્રમેં, દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાય કૈસી ચીજ હૈ, કૈસી પરિપૂર્ણતા હૈ, કૈસી અપૂર્ણતા હૈ, કૈસા વિકાર હૈ, કૈસા દ્રવ્ય સ્વભાવ હૈ, કૈસા લોકાલોક સ્વભાવ હૈ, વહ માલૂમ નહીં. અપની કલ્પનાસે શાસ્ત્રકા અર્થકા અનર્થ '**उत्पाद्यते**' (ઉત્પન્ન કરતા હૈ). હૈ ભૈયા? ઉસમેં અર્થ નહીં હૈ. ઉસકા અર્થ હૈ, દેખો! અર્થકા અનર્થ કરના ભી, '**उत्पाद्यते**' નામ કરના, કરના ભી ચોરી હૈ. અર્થકા અનર્થ કરના વહ ભી ચોરી હૈ. પંડિતજી! ...મેં બૈઠના ઔર પોકલ ચલે ઐસા નહીં ચલેગા. વૈસે સર્વજ્ઞ ભગવાનકી દુકાન પર બૈઠકર ઉસકા માર્ગ ક્યા હૈ યહ સમજમેં આયે નહીં (ઔર) કહે કિ ઐસા હૈ, વૈસા હૈ, ઐસા હૈ. સમજમેં આયા? રાગાદિ, પુણ્ય આદિસે ધર્મ મનાવે, દેહકી ક્રિયા આત્મા કર સકતા હૈ ઐસા મનાવે, ઐસા માનનેવાલા

ભગવાનકે અર્થકા અનર્થ કરતા હૈ. ચોર હૈ. ચૌરાસીકી ગતિમેં ચોરી કરકે ચલા જાયેગા.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- .. નહીં હોતા. અંતર દૃષ્ટિમેં જ્ઞાયકકા આચરણ કરકે, યહાં વ્યવહારકી બાત નહીં કી હૈ. વ્યવહાર હૈ ઐસા પહલે કહા, ... કી બાત હૈ. હો. શુભરાગ આતા હૈ ઐસા. સમજમેં આયા? ઉમરકા ત્યાગ.. ક્યા કહતે હૈં? ફલ. ... ઐસા વિકલ્પ હોતા હૈ. ઔર યહાં ક્યા કહા? જલગાલન આદિ ક્રિયા (હોતી હૈ). ક્રિયા ક્રિયાકે કારણસે હોતી હૈ. ઐસા મૈં કર સકતા હૂં, પાની છાનનેકી ક્રિયા મૈં કર સકતા હૂં, વહ જિનઆજ્ઞાકો વિલોપ કરનેવાલા હૈ. વહ તો પરકી ક્રિયા હૈ. કર સકતા નહીં, કરે ક્યા? વિકલ્પ ઐસા આતા હૈ. સમજમેં આયા? સમજના પડેગા, હાં!

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- ચોરી, આત્માકા સ્વભાવ વીતરાગ ભગવાન જો કહતે હૈં ઉસસે વિરૂદ્ધ માનતે હૈં વહ ચોર હૈ. ચોરી ક્યા, દૂસરેકી ચીજ લેના (ચોરી હૈ)? અપને સ્વભાવમેં નહીં હૈ, ઐસા વિરૂદ્ધ કહનેવાલા પરકો અપના માનતા હૈ, વહ ચોર હૈ. અપના બનાયા, માના, જાના. વહ ક્રિયા મૈં કર સકતા હૂં, ... ફલાની-ઢીકની ... આતી હૈ ન સબ? સબકી ક્રિયા હૈ. આત્મા કર સકતા નહીં. વિકલ્પ આતા હૈ, બસ! ઉતની મર્યાદા હૈ. વિકલ્પ આતા હૈ, વહ ભી ધર્મ નહીં. પંડિતજી!

મુમુક્ષુ :- કઠિન પડતા હૈ.

ઉત્તર :- કઠિન ક્યોં પડે? ...

આત્મા હૈ, ... ભગવાન સમજને (વાલેકો) સમજાતે હૈં કિ નહીં? કિ નહીં સમજ સકતા હૈ ઉસે સમજાતે હૈં? તુમ નહીં સમજ સકોગે, ઐસા કહતે હૈં? ક્યા કહતે હૈં યહાં? તારણસ્વામી ક્યા કહતે હૈં? આપ સમજ સકતે હો, ઐસા સમજો.

જો કોઈ અર્થકા અનર્થ કરતે હૈં, **'अस्तेय व्रत खंडनं'**. સમ્યગ્દર્શન સહિત વ્રત કોઈ વ્રત લિયા હો ઔર બાદમેં વ્રતમેં ખંડન કર દે વહ ભી ચોર હૈ. કહો, સમજમેં આયા? ... કરે, શાસ્ત્રમેં કુછ કહા હો (ઔર) અપની સ્વછંદ કલ્પનાસે પરંપરા માર્ગ દૂસરા ચલાયે, માર્ગકા વિરોધ હો જાયે તો કહતે હૈં, વહ સબ ઠગ અનંત ગણધરો, અનંત તીર્થંકરો, જિનવાણીકા ચોર હૈ. સત્યકો સમજતા નહીં. બડી જિમ્મેદારી હૈ. યે ધર્મ માર્ગ હૈ. પોપાબાઈકા રાજ નહીં હૈ. કહતે હૈં? ઉસમેં બહુત અર્થ લિયા હૈ. દેખો! અબ આયા.

सर्वज्ञ मुख वाणी च, शुद्ध तत्त्वं समाचरंतु।
जिन उक्तं लोपनं कृत्वा, स्तेयं दुर्गति भाजनं।।१३३।।

યે ચોરી. સર્વજ્ઞ વીતરાગ અરિહંત ભગવાનકે મુખારવિંદસે પ્રગટ વાણી. દેખો! કોઈ કલ્પના અજ્ઞાનીકી નહીં. ત્રિલોકનાથ સર્વજ્ઞ પરમાત્મા એક સમયમેં ત્રિકાલ જ્ઞાન હૈ, ઐસા સર્વજ્ઞ

મુખ શબ્દ લિયા હૈ, દેખો! અરિહંત લેના હૈ ન? યહાં અરિહંત લેના હૈ. સિદ્ધ તો પૂર્ણ હો ગયે, ઉનકો કહાં વાણી હૈ. સર્વજ્ઞકે મુખમેંસે વાણી આયી. ઓહો..! સર્વજ્ઞ હુએ તો ભી વાણી હૈ. ઐસા સંયોગ સંબંધ હૈ. સર્વજ્ઞ પૂર્ણાનંદ હો ગયા, ફિર વાણી કહાં હૈ. વે તો સમા ગયે. ઐસા નહીં હૈ. સુન તો સહી. સમા ગયે. ફિર ભી સર્વજ્ઞ વીતરાગ ભગવાનકે મુખારવિંદ. મુખારવિંદ-મુખ રૂપી કમલ. ઉસસે જો વાણી નિકલી, ઉસ વાણીકે અનુસાર... હૈ ન? શુદ્ધ તત્ત્વ, શુદ્ધ આત્મિક તત્ત્વકા અનુભવ કરો. '**समाचरंतु**' યાની અનુભવ કરો. અનંત પદાર્થ સિદ્ધ કરકે, છહ દ્રવ્ય પ્રતીત કરકે, મેરા આત્મા... દેખો! યે શ્રાવકાચાર. જ્ઞાયક પૂર્ણાનંદ, જ્ઞાનસે જ્ઞાનકા આચરણ કરો. જ્ઞાનસે જ્ઞાનકા આચરણ કરો. જ્ઞાનસે જ્ઞાનકા આચરણ કરકે કેવલજ્ઞાન હોતા હૈ. જ્ઞાનમેં રાગકા આચરણ ઔર ક્રિયાકા આચરણસે કેવલજ્ઞાન હોતા નહીં. બીચમેં આતા હૈ વ્યવહાર વિકલ્પ, લેકિન ઉસ આચરણસે કેવલજ્ઞાન (નહીં હોતા). વહ રાગ, વિકલ્પ મુક્તિકા માર્ગ હૈ ઐસા વીતરાગ માર્ગમેં હૈ નહીં. ઔર માને કિ રાગસે ભી મુક્તિ હોતી હૈ, રાગકી પરંપરાસે મોક્ષ કહતે હૈં, કોઈ રાગસે મોક્ષ નહીં કહતે. ઉસમેં સચ્ચા ક્યા? સમજમેં આયા? વ્યવહાર કરતે, કરતે, કરતે, દયા, દાન, ભક્તિ, ... પાલતે-પાલતે મોક્ષમાર્ગ હો જાયેગા. .. પડેગા. ઐસે નહીં હોગા. રાગસે નહીં. દૃષ્ટિમેં પહલે છોડના પડેગા.

દૃષ્ટિમેં રાગ હેય માનકર, સ્વભાવ જ્ઞાયક ચિદાનંદકો ઉપાદેય માનકર, જો ભગવાનને કહા, '**शुद्ध तत्त्वं समाचरंतु**'. દેખો! વાણીકા સાર કહા. પહલે તો '**जिन उक्तं**' સત્ય માના. લેકિન સાર ક્યા હૈ? '**शुद्ध तत्त्वं समाचरंतु**'. અકેલા શુદ્ધ ભગવાન જ્ઞાનમૂર્તિ પ્રભુ, ઉસમેં '**शुद्ध तत्त्वं**' સ્વભાવ ત્રિકાલી. '**समाचरंतु**' વહ પર્યાય આયી. દ્રવ્ય ત્રિકાલ જ્ઞાયક અખંડ એક અભેદ વસ્તુ. એક ... સમાચરણ. ઉસમેં આચરણ કરના. સમ આચરણ. ઉસમેં સ્થિર હોના. શ્રદ્ધા, જ્ઞાન ઔર લીનતા નિર્વિકારી વીતરાગી પર્યાય, યે તીનોં વીતરાગી પર્યાય હૈ. વીતરાગી પર્યાય '**समाचरंतु**' યે વીતરાગકા માર્ગ હૈ, યે શ્રાવકાચાર હૈ. ડાલચંદજી! મૂલ માર્ગ તો ઇસ તત્ત્વકો સમજે બિના, લાખ બાહ્ય ક્રિયા કરે, દાન, ભક્તિ, પૂજા, મંદિર, વાણીકી પૂજા સબ રાગ, રાગ ઔર રાગ-વિકલ્પ હૈ. ઉસમેં કુછ ધર્મ હૈ નહીં. સમજમેં આયા?

શુદ્ધ તત્ત્વકા અનુભવ કરો. ભગવાનકી વાણીમેં તો યે હૈ. 'લાખ બાતકી બાત નિશ્ચય ઉર આણો.' આતા હૈ કિ નહીં? છહ ઢાલામેં આતા હૈ. પ્રેમચંદજી! આતા હૈ ન? લાખ બાતકી બાત-સર્વજ્ઞ ભગવાન ત્રિલોકનાથકી વાણીમેં ઐસી દિવ્યધ્વનિ આયી, સૌ ઇન્દ્રકે બીચમેં સમવસરણમેં વાણી આયી, ઉસ વાણીમેં યહ આયા-શુદ્ધ તત્ત્વકા (આચરણ કરો). અહો..! તેરા પૂર્ણાનંદ અરાગી વીતરાગી સમસ્વરૂપી ચૈતન્ય, ઉસકા અંતર આચરણ કરો. ઉસમેં શ્રદ્ધા-સમ્યગ્દર્શન, સમ્યગ્જ્ઞાન, સમ્યક્ચારિત્ર તીનોં આચરણ અંતર નિર્વિકલ્પ (કરો). ઉસકા નામ ભગવાન શ્રાવકાચાર (કહતે હૈં). દેખો! લોગ તો ચિલ્લાતે હૈં.

રાતકો એક વિચાર ઐસા આયા થા, ભાઈ! પ્રવચનસારમેં આતા હૈ ન? શ્રાવકકો નિશ્ચયકા અવકાશ નહીં હૈ. વહ તો અપેક્ષાસે બાત કી હૈ. આતા હૈ ન? વહ તો ચારિત્ર-સ્થિરતાકી અપેક્ષાસે બાત હૈ. યહાં તો શ્રાવકકો યે કરણી, યે કરણી ઔર યે કરણી, ઐસા હી કહતે હૈં. સમજમેં આયા? પંચમ ગુણસ્થાન ઔર ચૌથે ગુણસ્થાનમેં. આતા હૈ ન? ભાઈ! શ્રાવકકો નિશ્ચયકા અવકાશ નહીં હૈ. શુદ્ધઉપયોગકી લીનતા બારંબાર આવે ઐસા આચરણ નહીં હૈ. લેકિન યે વસ્તુ તો.. વહ તો મુનિકે લાયક જો આચરણ હૈ, વહ શ્રાવકકો નહીં હો સકતા. પૂર્ણ શુદ્ધઉપયોગની લીનતા, લીનતા, લીનતા.

સર્વજ્ઞ મુખવાણીમેં યે આયા હૈ. સબ શાસ્ત્રકા સાર ઔર તાત્પર્ય યે આયા હૈ, ઐસા કહતે હૈં. શુદ્ધ તત્ત્વ સમાચરણ. ભગવાનકી વાણીમેં... આહાહા..! કુંદકુંદાચાર્ય ભી પાંચવી ગાથામેં કહતે હૈં, અહો..! હમારે ગુરુને હમ પર કૃપા કરકે શુદ્ધ આત્મતત્ત્વકા ઉપદેશ દિયા. બસ, યે શબ્દ હૈ. પાંચવી ગાથામેં આયા હૈ, સમયસાર. હમારે ગુરુને હમકો શુદ્ધ આત્મા.. ઉસમેં બહુત આ ગયા. પર્યાયમેં અશુદ્ધતા હૈ, નિમિત્ત, અશુદ્ધતા હૈ, .. હૈ, અશુદ્ધતા અનાદિકી .. તો શુદ્ધતા પ્રગટ કરનેકી હોતી નહીં. હમારા આત્મા શુદ્ધ હૈ તો પર્યાયમેં શુદ્ધતા પ્રગટ કરો. પ્રગટ પર્યાયમેં હોતા હૈ, શક્તિરૂપ કાયમ રહેતા હૈ, ઐસા હમારે ગુરુને હમકો ઉપદેશ દિયા. ઈસલિયે હમારા નિજ વૈભવ હમકો પ્રગટ હુઆ હૈ. સમજમેં આયા?

યહાં કહતે હૈ, શુદ્ધ તત્ત્વ અનુભવો. સમાચરંતુકા અર્થ સમ્યક્ આચરંતુ. સમ્યક્-સમ આચરંતુ. સમ્યક્, જૈસા આત્માકા સ્વભાવ હૈ ઉસકી શ્રદ્ધા-જ્ઞાન. ઐસે પ્રકારકી શ્રદ્ધા-જ્ઞાનકા આચરંતુ, વહ શ્રાવકકા આચાર ભગવાનકી વાણીમેં આયા હૈ. કોઈ કહે કિ, ઈસમેં તો વ્યવહારકા લોપ હો જાતા હૈ. સુન તો સહી. વ્યવહાર બીચમેં આતા હૈ. નિશ્ચયકે આચરણકે બીચમેં પૂર્ણ નિશ્ચય જબતક નહીં હો તબતક બીચમેં દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રકી ભક્તિ, વિનય.. યે સચ્ચે દેવ-ગુરુ, હાં! ઉસકા વિનય, બહુમાનકા વિકલ્પ આતા હૈ. પંચમ ગુણસ્થાન યોગ્ય બારહ વ્રતકા વિકલ્પ આતા હૈ. લેકિન વહ રાગ હૈ. નિશ્ચય માર્ગમેં વ્યવહાર આતા હૈ, લેકિન વ્યવહાર મોક્ષકા કારણ હૈ, ઐસા વીતરાગકી વાણીમેં આયા નહીં. સમજમેં આયા?

'**जिन उक्तं लोपनं कृत्वा**'. ઐસી વીતરાગકી જો વાણી,... પહલે '**सर्वज्ञ मुख**' કહા, યહાં '**जिन उक्तं**' કહા. ઐસા વીતરાગ પરમેશ્વરને આત્મા શુદ્ધ સ્વભાવ અંદર હૈ, પર્યાયમેં અશુદ્ધ હૈ. વહ દષ્ટિ છોડકર શુદ્ધકા અનુભવ કરો, દષ્ટિ કરો, ઐસી જો વાણી હૈ તો ... નિમિત્ત હૈ. છહ દ્રવ્ય હૈ, સબ હૈ. ઐસા '**जिन उक्तं लोपनं कृत्वा**' ઉસકા લોપ કરકે '**स्तेयं दुर्गति भाजनं**'. દુર્ગતિકા પાત્ર હૈ. નરક ને નિગોદમેં જાયેગા, ઐસા કહતે હૈં. સમજમેં આયા? હૈ ન? ભૈયા! '**स्तेयं दुर्गति भाजनं**' વહ દુર્ગતિકો .. વાલા હૈ, દુર્ગતિમેં જાનેવાલા હૈ. સમજમેં આયા? ૧૩૩ હુઈ. ...

दर्शन ज्ञान चारित्रं, अमूर्तं ज्ञान संजुतं।
शुद्धात्मानं तत्त्व लोपंति, स्तेयं दुर्गति भाजनं।।१३४।।

સમજમેં આયા? આહા..! જો કોઈ આત્મા સમ્યગ્દર્શન, સમ્યગ્જ્ઞાન, સમ્યક્ચારિત્રમય અમૂર્તિક જ્ઞાનમય. ભગવાન અમૂર્તિક આત્મા. જિસમેં વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ કુછ હૈ નહીં. હૈ ક્યા? સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રસે ભરા પડા ઐસા અમૂર્તિક જ્ઞાનમય શુદ્ધ આત્માકો... '**शुद्धात्मानं तत्त्व लोपंति**' '**लोपंति**' કા અર્થ જાનતે નહીં, સમજતે નહીં ઔર ઉસકે શુદ્ધ સ્વરૂપકા અનાદર કરતે હૈં, વહ શુદ્ધકા લોપ કરતે હૈં,-'**लोपंति**'. સમજમેં આયા? પરંતુ ઉસકે સિવાય કિસી ધર્મકો પાલતે હૈં. ઐસે આત્માકો છોડકર, ઐસા પરમાત્માને કહા હૈ ઐસે આત્માકી દૃષ્ટિ, જ્ઞાન, આચરણ છોડકર દૂસરે ભાવમેં લગ જાતે હૈં ઔર ઉસસે મેરા કલ્યાણ હોગા, વહ મેરા શ્રાવકાચાર હૈ, ઐસા માનનેવાલા દુર્ગતિ ભાજન હૈ. ભાષા કઠિન પડતી હૈ. ... કડક ભાષા હૈ. સત્ય હૈ. દુર્ગતિ જાયેગા.

વીતરાગ સર્વજ્ઞ ત્રિલોકનાથ પરમેશ્વર, સૌ ઇન્દ્રસે પૂજનિક પ્રભુ, ઉનકી વાણીમેં ક્યા આયા? ઔર વે ક્યા કહતે હૈં ઉસે સમજે બિના, તેરે ઘરકી કલ્પનાસે તૂ શ્રાવકાચાર ચલાતા હૈ ઔર માનતા હૈ કિ મૈં શ્રાવક હો ગયા, દુર્ગતિ ભાજનં. દુર્ગતિમેં પટક જાયેગા. ચાર ગતિમેં દુર્ગતિ ખરી દુર્ગતિ નિગોદ હૈ. સમજમેં આયા? કોઈ ઠિકાને યે પદ્ય હૈ ન, પદ્ય, કોઈ બાર ઐસા .. કિયા, કોઈ બાર નર્કમેં જાયેગા, કોઈ બાર નિગોદમેં જાયેગા, ... સમજમેં આયા?

'**शुद्धात्मानं तत्त्व लोपंति**', દેખો! શુદ્ધાત્મ તત્ત્વકા લોપ કરતે હૈં, ઐસે ધર્મકો પાલતે નહીં ઔર ઊલટે ધર્મકો આત્માકા ધર્મ કહતે હૈં, વે ચોરીકે ભાગી હૈં. અપના સ્વભાવ તો લૂટાયા. વિપરીત શ્રદ્ધામેં અપને સ્વભાવકો લૂટાયા. વહ ચોર હુઆ. અપની સંપદા લૂટ ગઈ. કિસકી ચોરી કરની હૈ? માલ ગયા વહ ચોરી હો ગઈ. વિકારકા લાભ હુઆ. અનંત કાલસે અર્થકા અનર્થ કરકે આગેપીછે કરકે કહતા હૈ, શાસ્ત્રકો ભગવાનકે અર્થકો, ઔર અપને શુદ્ધાત્માકા લોપ કરતા હૈ, (વહ) '**स्तेयं दुर्गति भाजनं**'. વહ દુર્ગતિમેં જાનેવાલા ભાજન હૈ. કહો, સમજમેં આયા? ૧૪૨. વહ આ ગયા હૈ. .. હો ગયા ન? ૧૪૨. પંડિતજી! કૈસા અર્થ કરના ઔર કૈસે સમજના, વહ ચીજ બહુત બડી હૈ.

विषयं रंजित येन, अनृतचानं संजुतं।
पुण्य उत्साहे उत्पाद्यते, दोष आनंदनं कृत।।१४२।।

... '**दोष आनंदनं कृत**' યે બરાબર હૈ. '**दोष आनंदनं कृत**' હૈ, અંદરમેં હૈ. યહાં છપનેમેં ભૂલ હો ગઈ હૈ. શબ્દાર્થમેં હૈ. ... ક્યા કહતે હૈં?

જો '**विषयं रंजित**' પાંચ ઇન્દ્રિયોંકે વિષયોંમેં રાગમેં રંજિત હોતા હૈ. ઉસકા અર્થ-અરાગી ભગવાન અપને આત્માકે આનંદકી રુચિ છોડકર, આનંદકા ઉત્સાહ નહીં હૈ વહાં રાગકા ઉત્સાહ

પડા હી હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? હો જાતા હૈ, વહ મૃષાનંદ રૌદ્રધ્યાન સહિત.. દેખો! યહાં રૌદ્રધ્યાનકી વ્યાખ્યા ચલતી હૈ. મૃષાનંદ-જૂઠા આનંદ. રૌદ્રધ્યાન સહિત હોતા હૈ. મિથ્યાત્વમેં આનંદવાન ખો જાતા હૈ. મિથ્યાશ્રદ્ધા પાપકા પરિણામ, ઉસમેં લીન હોતા હૈ, વહી વાસ્તવમેં રૌદ્રધ્યાન હૈ. યે રૌદ્રધ્યાનકી વ્યાખ્યા. સમજમેં આયા?

પુણ્ય ઉત્સાહ '**उत्पाद्यते**' પુણ્ય કરનેમેં ઉત્સાહ પૈદા કર લેતા હૈ. યે શબ્દ બડા હૈ. જિસકો અપના જ્ઞાતા-દૃષ્ટા અખંડાનંદકા ઉત્સાહ, રુચિ, દૃષ્ટિ નહીં, ઔર પુણ્ય વિકલ્પ-શુભભાવ આયા, ઉસ શુભમેં સર્વસ્વ ઉત્સાહ કર દિયા, રૌદ્રધ્યાની હૈ. ખરાબ ધ્યાન કરનેવાલા હૈ. સેઠ! .. લેકિન તુમને દરકાર કી નહીં અભી તક. ઓલંભા દેના પડે કિ નહીં સેઠકો. કુછ માલૂમ નહીં. ક્યા ચીજ હૈ, સ્વ ક્યા હૈ, પર ક્યા હૈ. ... અગ્રેસરોને ઐસા ચલાયા ઔર ત્યાગી નામ ધરનેવાલોંને પ્રોત્સાહન દિયા. પઢા-લિખા હૈ, લેકિન વહ પઢા-લિખા અપની કલ્પનાસે અર્થ કરકે દુનિયાકો ચઢાયા. ક્યોં? પંડિતજી! આપકે સર બહુત જિમ્મેદારી હૈ. સમાજકે અગ્રેસર હૈ. ... ઐસા હૈ, વૈસા હૈ, સબકી જિમ્મેદારી હૈ. સેઠ!

'**पुण्य उत्साहे उत्पाद्यते, दोष आनंदनं कृत**'. ઉસકા રૌદ્રધ્યાન હૈ. આહાહા..! મગનભાઈ! પુણ્ય ઉત્સાહ ભી, જિસકો પુણ્ય પરિણામમેં ઉત્સાહ લગા હૈ, સાવધાની ઉસમેં લગી હૈ, વહ દોષ હૈ, બંધન હૈ, શુભભાવ વિકાર હૈ. ઉસમેં આનંદ માનતા હૈ, વહ રૌદ્રધ્યાન હૈ. શબ્દ તો બહુત ... લેકિન કહાં ઉસે (સમજના હૈ). યે કમાના, કમાના, કમાના... .. સામનેવાલેને જો કહા, ઉસકો જય નારાયણ! બસ. પૈસે ખર્ચ કર દે. ગ્યારહ હજાર લે જાઓ, ભાઈ! યહાં કહતે હૈં, ભગવાન! વહ તો રાગ આતા હૈ, મંદ રાગ હો, લેકિન ઉસમેં ઉત્સાહ ઈતના બઢા દે કિ માનો મેરા કલ્યાણ હો ગયા. સમજમેં આયા? .. મદદ કી, ઐસે શિક્ષણમેં દે દિયા, ઐસી પાઠશાલા બનાયી. કૌન બનાયે? વહ તો પરકી પર્યાય હૈ, ક્યા તેરેસે બનતી હૈ? તેરે ભાવમેં રાગકી મંદતા હુયી, ઉસમેં ઉત્સાહ...

મુમુક્ષુ :- ... હમારે પૈસેસે તો બનતા હૈ ન?

ઉત્તર :- ધૂલમેં ભી ઉસકા પૈસા હૈ કહાં કિ બને? ધર્મચંદજી!

મુમુક્ષુ :- નિમિત્ત-નૈમિત્તિક સંબંધ હૈ.

ઉત્તર :- સંબંધ હૈ. હોતા હૈ ઉસકે કારણસે. નિમિત્ત કહનેમેં આતા હૈ, નિમિત્તસે હુઆ નહીં. બોલો તો માલૂમ પડે. નિમિત્ત હૈ તો બના હૈ ઐસા નહીં.

મુમુક્ષુ :- ઉસકા નિમિત્ત તો બનના ન?

ઉત્તર :- લેકિન.. વહી સ્પષ્ટીકરણ કિયા. વહ બનનેવાલા હૈ તો બના હૈ. નિમિત્ત હૈ તો બના, તો નિમિત્ત નહીં હુઆ, કર્તા હો ગયા. સેઠ! અભી પાઠશાલા બની એક લાખકી, પાંચ લાખકી. હમને બનાયી. બિલકૂલ જૂઠ હૈ. વહ બનનેવાલી પર્યાય જડકી હોનેવાલી થી. ઉસ સમયમેં ઉસસે હુઈ હૈ, તેરે આત્માસે નહીં.

મુમુક્ષુ :- કિસને બનાયી?

ઉત્તર :- બનાયી જડને.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- નિમિત્ત કહનેમેં આયા. નિમિત્ત આયા ઈસલિયે બના ઐસા નહીં.

મુમુક્ષુ :- બનનેમેં નિમિત્તકા હિસ્સા કિતના ટકા?

ઉત્તર :- એક અંશ ટકા નહીં. કહનેમેં આતા હૈ. વહ તો ... ઐસા નિમિત્તકા જ્ઞાન કરાયા હૈ. .. સે બને ઔર નિમિત્તસે બને તો વહ કર્તા હો ગયા. વહ સ્વતંત્ર અનંત પરમાણુકી પર્યાય પરાવર્તનમેં જબ (હોનેવાલી થી તબ હુઈ હૈ). યે ક્યા બના? દેખો! કૌન બનાતા હૈ યહાં? રામજીભાઈ? કહાં ગયે? અબ તક તો રામજીભાઈ પ્રમુખ થે. અભી ઉસકી સહી ચલતી હૈ. બનાતે હૈં વહ? બના સકતે હૈં? કહાં ગયે શાંતિભાઈ?

ભાઈ! ભગવાન કહતે હૈં કિ, તૂ તો જ્ઞાનસ્વરૂપ હૈ. જ્ઞાનસ્વરૂપ પરકી પર્યાયમેં કિતના હિસ્સા ડાલતા હૈ? જડકી પર્યાયમેં તેરા હિસ્સા કિતના ગયા હૈ વહાં કિ તેરેસે વહ બના? વીતરાગ માર્ગ ત્રિલોકનાથ પરમેશ્વર,.. યહાં કહા ન? ... '**दोष आनंदनं कृत**'. પુણ્ય ઉત્સાહ દોષ હૈ. સ્વભાવ પવિત્ર હૈ ઉસકી તો તેરી દૃષ્ટિ હૈ નહીં. ઉસમેં તો ઉત્સાહ કરતા નહીં ઔર પુણ્યભાવમેં તેરા ઉત્સાહ ચલા ગયા. '**दोष आनंदनं कृत**' તુને દોષમેં આનંદ માના. મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ. સમજમેં આયા? બાત તો ભાઈ, વસ્તુ હૈ ઐસી, ઉસમેં કોઈ ગડબડ ચલે? ... સમ્યક્ સચ્ચે જ્ઞાનમેં એક ક્ષણ ભી નહીં ચલે. જ્ઞાન, સચ્ચા જ્ઞાન... હો તો નહીં ચલે. હૈ ન?

ઈસ તરહ સંસારકા કારણ દોષ હૈ ઉસમેં પ્રસન્ન હોકર તન્મય... પ્રસન્ન હોતા હૈ, પ્રસન્ન હો જાતા હૈ. ખુશ હો જાયે, ખુશ હો જાયે કિ ઓહો..! હમને તો ક્યા કિયા! કિતની પાઠશાલા બનાયી, કિતને મકાન બનાયે, કિતને ... બનાયે, કિતના ફલાના બનાયા. કૌન બનાતા હૈ? ધૂલમેં ભી બના નહીં સકતે. ... પરદ્રવ્યમેં ઘૂસ જાતા હૈ?

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- હાં, વહ તો હૈ નહીં. ઉસસે પરિણામ હોતા હૈ, ઉસમેં તુમ ક્યા કર સકતે હો? વીતરાગકી વાણી ઐસા કહતી હૈ ઔર વસ્તુકા સ્વભાવ ઐસા હૈ. ...

પરમાણુ અનંત પદાર્થ હૈ. છહ દ્રવ્યમેં પદાર્થ હૈ કિ નહીં? પુદ્ગલ. તો પુદ્ગલ અનંત હૈ કિ નહીં? તો અનંત પુદ્ગલ દ્રવ્ય અપના રખકર પર્યાય ઉસમેં હોતી હૈ કિ નહીં? તો પરકાર્યમેં પર્યાય ઉસકે કારણસે હો ઔર દૂસરા કહે કિ મેરે કારણસે હુઈ, (વહ) મિથ્યાદૃષ્ટિ મૂઢ વીતરાગ માર્ગ લોપ કરકે અપનેમેં પરકા કાર્ય મૈંને કિયા ઐસા ઉત્સાહ કરતા હૈ. શુભભાવમેં ઉત્સાહ કરતે હૈં, યહાં તો યે લેના હૈ. સમજમેં આયા? ... ઉત્સાહ. ઓહોહો..! ચિલ્લાને લગે, હાં! તારણસ્વામીને તો વ્યવહારકો ઊડા દિયા હૈ. ... ઐસા કહે. ... ફિર ભી વહ

મૂલ આચરણ-સમ્યક્ આચરણ નહીં હૈ. જિસસે મુક્તિ હૈ વહ આચરણ, વહ વિકલ્પ આયા વહ નહીં. વિકલ્પ આયા વહ તો પુણ્યબંધકા કારણ હૈ. આતા હૈ બરાબર હૈ, લેકિન આયા તો ધર્મ હો જાયેગા, કરતે-કરતે અપનેમેં કલ્યાણ હો જાયેગા, ઐસા તીન કાલ તીન લોકમેં હૈ નહીં. દેખો! ૧૬૮. ધર્મકા સ્વરૂપ.

शुद्ध धर्म च प्रोक्तं च, चेतना लक्षणो सदा।
शुद्ध द्रव्यार्थिकनयेन, धर्म कर्म विमुक्तयं।।१६८।।

દેખો! પ્ર-ઉક્તં. ભગવાનને .. ઐસા કહા. અહો..! ભગવાન પરમાત્મા પરમેશ્વર વીતરાગકી વાણીમેં શુદ્ધ ધર્મ ઐસા કહા ગયા હૈ. દેખો! શુદ્ધ ધર્મ ઐસા કહા ગયા હૈ કિ સદા આત્માકા ચેતના લક્ષણ હૈ. રાગ, પુણ્ય, વ્યવહાર, વિકલ્પ-ફિકલ્પ ઉસકા લક્ષણ હૈ નહીં. સમજમેં આયા? સદા ચેતના લક્ષણ. '**चेतना लक्षणो सदा**'. ભગવાન આત્મા જ્ઞાન-દર્શન ઉસકા સદા લક્ષણ હૈ. ક્યા દેહકી ક્રિયા ઉસકા લક્ષણ હૈ? વહ પૂછા થા ન, (સંવત) ૧૯૯૯કી સાલમેં? ચૈતન્ય લક્ષણ ... પદાર્થ. કહો, સમજે? આત્માકા લક્ષણ ક્યા? દેહકા ધ્યાન રખના વહ. દેહકો સંભાલના વહ આત્માકા લક્ષણ. ... આત્માકા ગુણ ક્યા? ૧૯૯૯કી બાત હૈ.

યહાં કહતે હૈં, પ્રભુ! એકબાર સુન તો સહી. '**शुद्ध धर्म च प्रोक्तं**' ભગવાન ત્રિલોકનાથને તો વહ કહા હૈ, '**चेतना लक्षणो सदा**'. ... તેરા સ્વભાવમેં લક્ષ્ય ઔર ધ્યેય જાના વહ ચેતના લક્ષણસે લક્ષ્ય હોનેવાલા હૈ. સમજમેં આયા? આત્માકા લક્ષ્ય પ્રતીત અનુભવ, કોઈ વિકલ્પ દયા, દાન, વ્રત, વ્યવહાર રત્નત્રયકે વિકલ્પસે આત્માકા ધ્યેય પકડનેમેં આતા નહીં. ક્યોંકિ ઉસકા વહ લક્ષણ નહીં. સમજમેં આયા? સદા ચેતના લક્ષણ ભગવાન આત્માકા લક્ષણ કહા હૈ. સમજમેં આયા? યે ચેતના જાનના-દેખના, જાનના-દેખના, જાનના-દેખના, જાનના-દેખના... ભગવાન ત્રિકાલ સ્વરૂપ ત્રિકાલી આત્મા લક્ષ્ય (ઔર) ચેતના લક્ષણ. લક્ષણસે લક્ષ્ય હોતા હૈ. સમજમેં આયા? પુણ્ય-પાપ, દયા, દાન, વ્યવહાર, જિસ ભાવસે તીર્થંકર ગોત્ર બંધે વહ રાગ હૈ. વહ રાગ ચેતનકા લક્ષણ નહીં હૈ. સમજમેં આયા? ઉસકા લક્ષણ જાનના-દેખના, વહ શુદ્ધ ચૈતન્યકા લક્ષણ હૈ. લક્ષણસે લક્ષ્ય પકડનેમેં આતા હૈ. ઐસા ભગવાનકી વાણીમેં આયા હૈ. સમજમેં આયા? ભાવના હૈ ન. (ઇસલિયે) બારંબર વહી શબ્દોંકો દૂસરી શૈલીસે (કહતે હૈં). કિતનોંકો ઐસા લગતા હૈ કિ વહી બાત બાર-બાર કરતે હૈં. ... ભાવનાકે ગ્રંથમેં ઐસી બાત ... સમજમેં આયા?

'**शुद्ध द्रव्यार्थिकनयेन**'. દેખો! શુદ્ધ દ્રવ્યકી દૃષ્ટિસે. દ્રવ્યાર્થિક શબ્દ હૈ ન? દ્રવ્ય નામ ત્રિકાલી શુદ્ધ વસ્તુ, અર્થિક નામ પ્રયોજન. નય નામ જ્ઞાનકા. જિસકા જ્ઞાનકા પ્રયોજન શુદ્ધ દ્રવ્ય હૈ ઉસકો દ્રવ્યાર્થિકનય કહતે હૈં. ફિરસે, '**शुद्ध द्रव्यार्थिकनयेन**'. નય જ્ઞાનકી પર્યાય હૈ, ચેતના લક્ષણવાલી. સમજમેં આયા? નયેન. શુદ્ધ દ્રવ્યાર્થિક. શુદ્ધ ત્રિકાલી દ્રવ્ય નામ આત્મા, ઉસકા જિસ નયકા પ્રયોજન હૈ, અર્થ નામ પ્રયોજન હૈ, વહ જ્ઞાન અપને શુદ્ધ

દ્રવ્યકો લક્ષ્ય કરકે, અપના પ્રયોજન સિદ્ધ કરતી હૈ, ઉસ નયકો શુદ્ધ દ્રવ્યાર્થિક કહનેમેં આતા હૈ. સમજમેં આયા?

'**शुद्ध द्रव्यार्थिकनयेन**' શુદ્ધ દ્રવ્યકી દષ્ટિસે ત્રિકાલ જ્ઞાયક ચિદાનંદ સત્ સ્વરૂપ પરમાનંદ એકરૂપ. અનંત ગુણ ભલે હો, લેકિન ઉસકા રૂપ એક અભેદ હૈ. ઉસકી દષ્ટિ. દ્રવ્યાર્થિકનય હૈ વહ નય જ્ઞાન હૈ. ઔર પ્રતીત હુઈ વહ દષ્ટિ હૈ. શુદ્ધ દ્રવ્યકી દષ્ટિસે.. સમજમેં આયા? વહ ધર્મ, અપના શુદ્ધ સ્વભાવ ત્રિકાલ, ઉસકો જિસ નયને દષ્ટિને લક્ષ્યમેં લિયા, જો પર્યાય નિર્મલ પ્રગટ હુઈ, વહ ધર્મ સર્વ પ્રકારકે કર્મસે રહિત હૈ. ઐસી મોક્ષમાર્ગકી શ્રાવકકી પર્યાય (હૈ). યે શ્રાવકાચાર ચલતા હૈ. ભગવાનકા નામ સ્મરણ કરના, વાણી યાદ કરના, વાણી સુનના સબ વિકલ્પ હૈ. દેખો, ક્યા કહતે હૈં?

'**शुद्ध द्रव्यार्थिकनयेन, धर्म कर्म विमुक्तयं**'. શુભાશુભ વિકલ્પ ઐસા જો ભાવકર્મ, ઉસસે વહ દ્રવ્ય વિમુક્ત હૈ. સમજમેં આયા? .. ધર્મકી તો બાત હૈ નહીં, વહ તો દૂર રહ ગયા. આત્મા, દ્રવ્યકર્મ જડ ઉસસે ભિન્ન (હૈ). સમજે? નોકર્મ શરીર, વાણીસે ભિન્ન ઔર ભાવકર્મ-પુણ્ય-પાપકા ભાવ. '**धर्म कर्म विमुक्तयं**'. ધર્મ સર્વ પ્રકારકી.. વિમુક્ત શબ્દ પડા હૈ ન? '**विमुक्तयं**' માત્ર મુક્ત શબ્દ નહીં હૈ. બાદમેં કર્મ નિકાલા. '**धर्म कर्म विमुक्तयं**' ભગવાન આત્મા અનંત ગુણ રાશિ, ઉસે દ્રવ્યાર્થિકનયસે લક્ષ્યમેં લેકર જો પર્યાયમેં નિર્મલ અવસ્થા, સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન અરાગી પરિણતિ હુઈ, ઉસકો ભગવાન ધર્મ કહતે હૈં. વહ ધર્મ મુક્તિકા ઉપાય હૈ. દૂસરા કોઈ મુક્તિકા ઉપાય હૈ નહીં. સમજમેં આયા? યે '**धर्म कर्म विमुक्तयं**'. સબ કર્મ-કાર્યસે વિમુક્ત હૈ. ઓહોહો..! સમયસારમેં છઠ્ઠી ગાથામેં આતા હૈ. ... કહો, સમજમેં આયા? ઉસકો ધર્મ કહતે હૈં. વીતરાગકી વાણીમેં ઉસકો ધર્મ કહા હૈ. ઉસસે વિપરીત કહે વહ વીતરાગકી વાણી ઔર વીતરાગકો જાનતે નહીં. વીતરાગ માર્ગકા લોપ કરનેવાલા કહતે હૈં. સમજમેં આયા? ૧૬૮ (હુઈ). ૧૬૯.

धर्मं च आत्म धर्मं, रत्नत्रय मयं सदा।
चेतना लक्षणो यस्य, तस धर्म कर्म विवर्जितं।।१६९।।

ઈસમેં વિશેષ સ્પષ્ટ કિયા હૈ, હાં! રત્નત્રય કૌન, કૈસા રત્નત્રય. લોગ કહતે હૈં, રત્નત્રય વ્યવહાર, વ્યવહાર, વ્યવહાર. પંડિત લોગ બહુત કહતે હૈં. પંડિત જિતને પરિચયમેં આયે વહ બહુત કહતે હૈં. ...

'**धर्मं च आत्म धर्मं**' આત્મધર્મકો ભગવાન વીતરાગદેવ ધર્મ કહતે હૈં. પુણ્ય-પાપકા વિકલ્પ, વ્રતાદિકા વિકલ્પ આત્મધર્મ નહીં, વહ તો રાગ હૈ. સમજમેં આયા? અથવા ધર્મ આત્માકા સ્વભાવ હૈ. આત્મા જ્ઞાનાનંદ શુદ્ધ સ્વરૂપ, ઉસકી પર્યાય પ્રગટ હોના, વહ સ્વભાવ આત્માકા ધર્મ હૈ. વહ તીનોં કાલોંમેં.. દેખો! સદા કહતે હૈં ન? સદા નામ તીનોં કાલોંમેં. કોઈમેં ઐસા હૈ કિ પહલે વ્યવહાર રત્નત્રય ધર્મ હૈ ઔર બાદમેં નિશ્ચય રત્નત્રયમેં શ્રાવકકો

પુણ્યકા ધર્મ હૈ. શાસ્ત્રમેં આતા હૈ ન? વ્યવહાર ચલે વહાં આતા હૈ. શ્રાવકકો પૂજા ઔર.. ક્યા કહતે હૈં? દાન. દાન, પૂજા નિત્ય ધર્મો. રયણસારમેં આતા હૈ. વહ તો વ્યવહાર પુણ્યકી બાત કી હૈ. ઐસા .. આતા હૈ, પાપસે બચનેકો. યે ધર્મ તો '**रत्नत्रय मयं सदा**'. તીનોં કાલમેં શ્રાવકાચારમેં, ભૂતકાલ, વર્તમાન ઔર ભવિષ્યમેં..

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- ઈસમેં તો સબ આયા. ભરતમેં, ઐરાવતમેં યા મહાવિદેહમેં કહીં ભી સચ્ચા શ્રાવક હો, વહ '**रत्नत्रय मयं सदा**'. યે શ્રાવકાચાર હૈ. શ્રાવકમેં તીન રત્નત્રય હોતે હૈં. પંચમ ગુણસ્થાનમેં ભી શુદ્ધ સ્વરૂપકી પ્રતીત, અનુભવ, ઉસકા જ્ઞાન ઔર લીનતા-યે તીનોં રત્ન શ્રાવકકો ભી હૈ, ઐસા કહા. દેખો! મુનિકો હી તીન રત્ન હોતે હૈં ઔર શ્રાવકકો નહીં, ઐસા નહીં.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- ગપ મારતે હૈં. યે તો ઉસકો કઠિન લગે. જૂઠા હૈ, ઐસા હી કહતે હૈં. જિસને સુના હો, ઉસે માલૂમ ભી નહીં હોતા.

'**रत्नत्रय मयं**' અભેદ કહા ન? ભાઈ! દેખો! '**रत्नत्रय मयं**' ભગવાન આત્મા જૈસા અનંત ગુણકા એકરૂપ શુદ્ધ હૈ, ઉસકી દૃષ્ટિ, જ્ઞાન, લીનતામય આત્મા હો ગયા. આત્મા હો ગયા, ઐસા કહતે હૈં. તીનોં પર્યાયમેં આત્મા અભેદ હો ગયા. રત્નત્રયમય હૈ, આત્મધર્મ. ઉસકા નામ આત્મધર્મ, ઉસકા નામ શ્રાવકધર્મ, ઉસકા નામ રત્નત્રય ધર્મ, ઉસકા નામ મોક્ષમાર્ગ. ઘરકે પુસ્તકકે અર્થકી ખબર નહીં. પૈસેકી સબ ખબર હૈ. ઈતના પૈસા હૈ, ઈતના બ્યાજ આતા હૈ, ઈતના ... સમજમેં આયા?

'**चेतना लक्षणो यस्य**' ક્યા કહતે હૈં? જિસકા લક્ષણ ચેતના હૈ, યે સ્વ અનુભવ હૈ. ચેતના હૈ ન, ચેતના-અનુભવ. કિતને શબ્દ લિયે હૈં, દેખો! એક તો ધર્મ તો આત્માકા સ્વભાવ, તીનોં કાલમેં રત્નત્રયમય હૈ. નિશ્ચય રત્નત્રય, હાં! ... શુદ્ધ ચૈતન્યમૂર્તિ પ્રભુ, ઉસકી દૃષ્ટિ, જ્ઞાન ઔર લીનતાકા જિતના અંશ પ્રગટ હુઆ, વહી રત્નત્રય ધર્મ, વહી આત્મધર્મ. વહી તીનોં કાલમેં રહનેવાલા ધર્મ. ઔર '**चेतना लक्षणो यस्य**'. ઉસકા અનુભવ વહ ધર્મ. રત્નત્રયકા અનુભવ સ્વભાવકા કરના વહ ધર્મ. કૈસા હૈ? સર્વ કર્મકી ઉપાધિસે રહિત હૈ. '**कर्म विवर्जितं**' .. લિયા હૈ. વિમુક્તં. વિમુક્ત કહો યા વિવર્જિતં, વિવર્જિતં. જિસમેં જડક્રિયા નહીં. નોકર્મ. જડ કર્મકી ક્રિયા-પર્યાય નહીં ઔર પુણ્યાદિ વિકલ્પ ભાવકર્મકી ક્રિયા નહીં. ઐસા '**कर्म विवर्जितं**' અપની પર્યાયમેં આત્મ સ્વભાવ સર્વજ્ઞને કહા ઐસા આત્મા, હાં! અજ્ઞાની કહે વહ આત્મા નહીં. ઐસે આત્માકી દૃષ્ટિ, જ્ઞાન ઔર લીનતા વહ સર્વ '**कर्म विवर्जितं**' હૈ. ઉસમેં રાગાદિકે પરિણામસે રહિતકો.. દેખો! '**तस धर्म कर्म विवर्जितं**' વહ ધર્મ કર્મકી ઉપાધિસે રહિત હૈ. યહાં ભી ... કહા. સમજે? ધર્મ કહીં બાહરમેં નહીં હૈ. બાહરકા અર્થ

શરીર, વાણીકી ક્રિયામેં તો નહીં હૈ, લેકિન પુણ્યકે પરિણામમેં ધર્મ નહીં હૈ. વહ બાહ્ય (હૈ). ૧૬૯ હુઈ. શુભ વિકલ્પ ઉત્પન્ન હોતા હૈ વહ ભી બાહર હૈ, અંતર સ્વરૂપમેં નહીં હૈ. પુણ્ય પરિણામમેં ધર્મ નહીં. બાહરમેં નહીં, અંતરમેં હૈ. ઉસે શ્રાવકાચાર કહનેમેં આતા હૈ.

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)